

Kinga Niekurzak

"Walczymy o Stal" jako przykład pisma zakładowego – charakterystyka tytułu

[Wstęp](#)

["Walczymy o Stal" jako przykład pisma zakładowego – charakterystyka tytułu](#)

[Twórcy tygodnika](#)

[Sprawy edytorsko-wydawnicze](#)

[Tematyka artykułów](#)

[Zakończenie](#)

[Bibliografia](#)

Wstęp

Celem artykułu jest przedstawienie podstawowych informacji na temat pisma zakładowego "Walczymy o Stal". Tekst w dużej mierze oparto na publikacjach Mieczysława Adamczyka: *Cztery epoki prasy Kielecczyny 1811-1956*, *Prasa Kielecczyny – tradycje i współczesność*, a także, napisanej wspólnie z Jolantą Dzieńniakowską, *Prasa Kielecczyny 1811-1989*. Dużo cennych informacji zaczerpnięto z opracowań: Marii Siudy *Prasa województwa kieleckiego w latach 1944-1989. Studium historycznoprasoznawcze*, Jolanty Kępy-Mętrak *Twórcy prasy zakładowej Kielecczyny (1945-1989) i Ustawicznie czujni... O dziennikarzach regionu kielecko-radomskiego (i nie tylko)*. Przydatne okazały się także prace magisterskie zdeponowane w Archiwum Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach: *Problematyka poruszana na łamach gazety "Walczymy o Stal" Huty im. M. Nowotki w Ostrowcu Świętokrzyskim w latach 1951-1977* napisana przez Włodzimierza Nowaka oraz *Problematyka kultury na łamach "Gazety Ostrowieckiej" w latach 1997-2002* autorstwa Marceliny Pokryszki. Cennym źródłem informacji był także tygodnik "Walczymy o Stal". Jako metodę badawczą wykorzystano analizę zawartości prasy z uwzględnieniem przede wszystkim elementów formalnych, a także treściowych.

"Walczymy o Stal" jako przykład pisma zakładowego – charakterystyka tytułu

"Walczymy o Stal" to jedna z najstarszych gazet zakładowych na Kielecczyźnie (**Adamczyk, 1987, s. 263**). Najwięcej pism zakładowych w tym regionie powstało w latach pięćdziesiątych XX wieku. Wśród gazet zakładowych wydawanych na terenie województwa kieleckiego znalazły się między innymi: "Co słycać w firmie Bata" – dwutygodnik wydawany przez Związek Zawodowy Pracowników Przemysłu Obuwniczego "Rodzina Szewska" i Polską Spółkę Obuwia "Bata" w Radomiu w latach 1945-1947; tygodnik "Budujemy Samochody" – pismo Fabryki Samochodów Ciężarowych w Starachowicach, początkowo organ Komitetu Fabrycznego PZPR, a następnie Samorządu Załogi FSC, wydawany w latach 1952-1990; "Nasze Słowo" – tygodnik Zakładów Metalowych w Skarżysku-Kamiennej, organ Komitetu Zakładowego PZPR; "Radomskie Echo Skórzanych" – kontynuacja "Obuwnika Radomskiego" założonego w 1956 r., wydawnictwo Radomskich Zakładów Przemysłu Skórzanego "Radoskór"; "Słowo Chemaru"

– dwutygodnik Zakładów Urządzeń Chemicznych i Armatury Przemysłowej w Kielcach, istniał od 1959 do 1981 r. (**Adamczyk, Dzieniakowska, 1996, s. 39-41, 46-47, 49**).

Pismo "Walczy my o Stal" ukazywało się w latach 1951-1989 w Ostrowcu Świętokrzyskim. Stanowiło organ Komitetu Fabrycznego PZPR, Rady Zakładowej, Dyrekcji i Zarządu Fabrycznego ZMP Huty im. Nowotki (**Adamczyk, Dzieniakowska, 1996, s. 39**). Od 1966 r. "Walczy my o Stal" była organem samorządu robotniczego Huty im. M. Nowotki (**"Walczy my o Stal – najstarsza...", 1971, s. 11**). Oprócz roli organu zakładowego, pełniła funkcję gazety miejskiej (**Siuda, 2012, s. 288**). Pierwszy numer został wydany 15 stycznia 1951 r. – w szóstą rocznicę wyzwolenia Ostrowca Świętokrzyskiego spod okupacji hitlerowskiej. Rok wcześniej na terenie huty powstało radio, którego redakcja przyczyniła się do powstania tygodnika. Przez blisko dwa lata obie instytucje współpracowały ze sobą. Pismo popularnie nazywane było "Walcówką" (**Pokrzyszka, 2004, s. 72**).

Twórcy tygodnika

Gdy zapadła ostateczna decyzja o wydawaniu pisma zakładowego w Ostrowcu Świętokrzyskim, redakcję pisma postawiono oprzeć na członkach społecznego klubu korespondentów "Słowa Ludu": Eugeniuszu Stępnio, Metodiuszu Bartniku i Danielu Dzieciaszku (**"Walczy my o Stal – najstarsza...", 1971, s. 7**). Pierwszym redaktorem naczelnym nowo powstałej gazety zakładowej został Eugeniusz Stępień, który kierował redakcją do października 1951 r. (**Żak, 2015**). Pełnił tę funkcję także w latach 1967-1968 (**Adamczyk, Dzieniakowska, 2000, s. 151**). W 1952 r. przeszedł do ekspozytury Polskiego Radia w Kielcach, gdzie był kierownikiem do 1954 r.

Następcą Stępnia na stanowisku redaktora naczelnego został Daniel Dzieciaszek. Ten dawniej związany ze "Słowem Ludu" dziennikarz pełnił tę funkcję do października 1956 r. (**Żak, 2015**). Z wykształcenia był ekonomistą. Jerzy Łada pełnił funkcję kierownika redakcji w latach 1960-1961. Zastąpił go następnie Jan Klimek, również ekonomista. We wrześniu 1964 r. na redaktora naczelnego wybrano Wiesława Borcycha – pochodzącego z pobliskiego Bodzechowa prawnika, który swoją funkcję pełnił do 1968 r., z krótką przerwą, w czasie której na stanowisko wrócił Eugeniusz Stępień. Oprócz "Walczy my o Stal", działał w ostrowieckiej mutacji "Słowa Ludu". Był on członkiem PZPR od 1963 r., a w 1980 r. wybrano go na prezydenta Ostrowca Świętokrzyskiego. W 1969 r. miejsce Borcycha zajął w redakcji ekonomista Marian Chuchała. To na czas jego pracy przypadł szczytowy rozwój pisma. Kierował redakcją do 1971 r., kiedy stanowisko redaktora naczelnego objęła Wanda Woźniak. Była ona pierwszą kobietą z wykształceniem dziennikarskim w omawianym tygodniku. Wanda Woźniak była m.in. członkiem Związku Zawodowego Hutników, PZPR, oraz pracowała w Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Ostrowcu. Kierowała redakcją "Walczy my o Stal" do 1980 r. Następnie zastąpił ją filolog i polonista Wojciech Turczyński – członek kieleckiego oddziału Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Klubu Dziennikarzy Gazet Zakładowych, PZPR (**Nowak, 1979, s. 51; Adamczyk, Dzieniakowska, 1996, s.71-171; Kępa-Mętrak, 2012, s. 54-221; Żak, 2015**).

Do lat siedemdziesiątych pismo funkcjonowało przede wszystkim dzięki korespondentom wydziałowym. Na 42 wydziały huty, prawie w każdym była przynajmniej jedna osoba, która pisała teksty do "Walcówki". Do najaktywniejszych należeli: Metodiusz Bartnik (współpracował z tygodnikiem od samego początku, poseł na sejm, w hucie zajmował stanowisko jednego z wicedyrektorów, korespondent "Słowa Ludu"); Zdzisław Banasik; Janusz Fudalej; Eligiusz Fryz; Jan Gatkowski; Stanisław Kaniowski; Stanisław Karabin (w latach 1950-1958); Czesław Kaczmarski; Stefan Kwiatkowski; Władysław Milcarz (od 1959 r.); Kazimierz Ogórek; Zbigniew Opałka; Mieczysław Skalski (od 1965 r.); Waclaw Włostowski (od 1965 r.); Zdzisław Wojtal (**Żak, 2015; Kępa, 1998, s. 156-157**).

Do zespołu redakcyjnego należeli także: Jerzy Abramczyk (od 1969); Jan Bartnik (od 1959); Stanisław Bogdański (od 1974); Marian Bojara (od 1954); Janusz Borowski (od

1969); Wojciech Borycki; Teresa Czajkowska (od 1986); Jan K. Florys (socjolog, od 1976); Halina Gapińska (filolog); Edmund Hanczyk (od 1959); Zbigniew Janiszewski (od 1974); Bogusław Jaworski (od 1975); Waldemar Kački; Zbigniew Kidoń (od 1974); Marian Kieloch (od 1972); Zbigniew Krzesimowski (od 1965); Sławomir Kostkowski (od 1959); Jadwiga Laskowska; Stanisław Lipiec (od 1959); Stefan Lipski; Bogusław Loranty (od 1959); Krzysztof Marczak (od 1974); Bolesław Mrozowski; Danuta Moskalik (od 1974 r. do końca ukazywania się pisma, zajmowała stanowisko starszego publicysty, w przeszłości była członkiem Stowarzyszenia Dziennikarzy PRL i PZPR); Jerzy Pindral (od 1972); Edmund Rabsztyń; Kazimierz Rokosz; Władysław Rola; Danuta Rowicka-Słowikowska (lingwistka i językoznawca, od 1969); Danuta Rucińska (politolog, od 1985); Teodor Rycombel (od 1965); Zdzisław Sidor; Stanisław Skoczyński (od 1959); Ziemowit Sokół (od 1989); Alfred Spychaj (od 1974); Edmund Szczechura (od 1965); Stefan Szwej; Józef Świder (od 1965); Danuta Zych (sekretarka, od 1959 r.); Antoni Żak (absolwent dziennikarstwa UJ, od 1981 r.); Kazimiera Żak (historyk i krytyk sztuki, od 1982 r.); Edward Żuchowski (od 1959) (**Adamczyk, Dzieniakowska, 1996, s. 71-171; Kępa, 1998, s. 156; Kępa-Mętrak, 2012, s. 54-221; Żak, 2015**).

"Walczymy o Stal" posiadała liczną grupę współpracowników. Należeli do niej fotoreporterzy, m.in.: Edmund Dolecki, Dobrosław Kostkowski, Andrzej Łada, Jan Niewiadomski czy Jerzy Soliński.

Ważną funkcję w redakcji pełniły sekretarki. To one przepisywały teksty od korespondentów i prowadziły wszelkie prace biurowe. Do tej grupy należały: Helena Frankiewicz, Jadwiga Handze, Danuta Kostrzewa, Elżbieta Lipko, Wanda Pazderska i Danuta Zych (**Żak, 2015**).

Do stałych współpracowników można zaliczyć takie osoby jak: Marian Banaszek oraz Waldemar Ryszard Brociek (od 1989, kustosz Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim). Swój udział w tworzeniu pisma mieli także: Zbigniew W. Fronczek, Jerzy Klimek i Waław Kowalski. Warto wspomnieć również o redaktorze Ryszardzie Wojnie. Publicysta ten był członkiem redakcji "Życia Warszawy" i wspólnie z Eugeniuszem Stępnem przygotowywał artykuły do pierwszego numeru "Walczymy o Stal" (**Stępień, 1972, s. 1**).

Sprawy edytorsko-wydawnicze

Decyzja o wydawaniu gazety zakładowej w ostrowieckiej hucie zapadła w sierpniu 1950 r. na spotkaniu Egzekutywy Komitetu Fabrycznego PZPR. W posiedzeniu uczestniczył redaktor "Słowa Ludu" Adam Perłowski. W czasie narady na stanowisko redaktora naczelnego wytypowano Eugeniusza Stępnia. Wybór ten zatwierdził sekretarz KW PZPR w Kielcach Andrzej Werblan (**Nowak, 1979, s. 30**).

Kiedy zdecydowano, że Huta im. M. Nowotki będzie miała swój organ prasowy, długo dyskutowano nad jego tytułem. Padały różne propozycje: "Hutnik", "Przodownik", "Słowo Ostrowieckiego Hutnika". Ostatecznie wybrano "Walczymy o Stal". W 1990 r. "Walcówka" zmieniła swą nazwę na "Gazeta Ostrowiecka". Redakcja o zmianie tytułu poinformowała pisząc: "Wszyscy mamy już dość tej walki o stal, tak jak i socrealizmu oraz wszelkich z tego okresu obciążeń. Tygodnik załogi huty Ostrowiec "Walczymy o Stal" został przemianowany na "Gazetę Ostrowiecką" (**Nowak, 1979, s. 30; Turczyński, 1990, s. 1**).

"Walczymy o Stal" była tygodnikiem, ukazywała się od 1951 r. w każdą sobotę (**"Walczymy o Stal – najstarsza...", 1971, s. 8**). Od 1965 r. pismo ukazywało się w poniedziałek (**Zawsze w..., 1965, s. 1**). Swoją siedzibę redakcja miała na terenie Huty im. M. Nowotki przy ul. Traugutta 2 (**Stopka redakcyjna, 1974, s. 4**).

Wydawcą "Walcówki" od numeru 3 z 1954 r. był Komitet Zakładowy PZPR wraz z hutniczą Radą Zakładową. Od numeru 25 w 1966 r. pismo wydawane było przez Samorząd Robotniczy (**Nowak, 1979, s. 34**). Pierwszy numer wydany został w formie B-2, często nazywanym przez robotników jako "gazetka". Od maja 1957 r. tygodnik miał format B-3.

W lipcu 1965 r. powrócono do formatu B-2. Przez większość czasu objętość wynosiła 4 strony (**Kępa-Mętrak, 2012, s. 151; "Walczy my o Stal – najstarsza...", 1971, s. 11**).

Wielokrotnie zmieniał się wygląd winiety. W pierwszym numerze winieta wyglądała następująco: tło wielkiego pieca z częścią koła zębatego, tytuł otoczony dwiema poziomymi liniami, poniżej w ramce na czarnym tle nazwa wydawcy. Uległa zmianie wraz z numerem 60 z 12 lipca 1952 r. Po prawej stronie tytułu pojawił się wizerunek hutnika-wytapiacza, a po lewej kadź, w środku tło huty z cyfrą 6. 27 lutego 1953 r. hutnik został zastąpiony przez obrazek zakładu z wielkim piecem na pierwszym planie. W związku z nadaniem hucie imienia Marcelego Nowotki, 30 kwietnia 1953 r. nastąpiła kolejna zmiana: po lewej stronie tytułu widniał wielki piec, a na jego tle litery "HN", a po prawej wizerunek hutnika. Numer 5 z 1966 r. przyniósł kolejną zmianę: po lewej stronie tytułu widniało koło zębate, w środkowej części czystego pola znajdował się ozdobnik graficzny w postaci dwóch skrzyżowanych młotów, a po prawej stronie symbol odznaki "Za zasługi dla Kielecczyzny". W numerze 1 z 1974 r. pod tytułem znalazł się napis "Laureat I nagrody prasowej CRZZ-1973 r.", po prawej stronie została umieszczona grafika symbolizująca skrzyżowany kłos zboża z liściem dębu, na pustym polu młot, po stronie lewej symbol wymienionej wcześniej odznaki, poniżej w ramce podtytuł gazety. Także w 1975 r. na kilka numerów zmieniono wygląd miniatury: pod odznaczeniem "Za zasługi..." znalazł się emblemat "Złotej odznaki TPPR". Winiety do "Walczy my o Stal" opracowywał grafik zakładu – Tadeusz Szykowski (**Nowak, 1979, s. 30-37**).

Pośród form dziennikarskich wykorzystywanych w "Walczy my o Stal", zdecydowanie dominowała informacja. Stanowiła ona ok. 50% zawartości pisma w stosunku do innych gatunków dziennikarskich. Poza informacją pojawiały się też: komentarz, reportaż, wywiad, fotomontaż, artykuł problemowy, felieton, sylwetka, rysunek satyryczny (**Nowak, 1979, s. 44-48**).

Nakład gazety zmieniał się na przestrzeni lat. Pierwotnie wynosił on 5000 egzemplarzy i pokrywał w 80% zapotrzebowanie załogi na prasę. Stopniowo wzrósł do ponad 6000 egzemplarzy. W tym okresie jeden egzemplarz przypadał na niewiele ponad 3 mieszkańców Ostrowca Świętokrzyskiego. Można przyjąć, że teoretycznie każda rodzina mogła raz w tygodniu czytać prasę zakładową. W latach siedemdziesiątych wynoszący 7000 egzemplarzy nakład uznano za zbyt mały w stosunku do potrzeb. Postanowiono zwiększyć go do 10 000 egzemplarzy. Zmiany były podyktowane między innymi budową nowego zakładu metalurgicznego w Ostrowcu (**Adamczyk, 1991, s. 156, 159; "Walczy my o Stal – najstarsza...", 1971, s. 11**).

Gazeta zakładowa była drukowana w Kielcach przez RSW "Prasa", a przywożona do zakładu przez Przedsiębiorstwo Upowszechniania Prasy i Książki "Ruch" w Ostrowcu Świętokrzyskim. Współpraca z drukarnią układała się źle. Sytuację nazwano nawet "skandaliczną", gdyż zdarzały się częste opóźnienia, wynoszące nawet siedem dni. Na początku istnienia "Walczy my o Stal" pojawiły się poważne kłopoty z uregulowaniem rachunków za drukowanie. Po kilkakrotnym wstrzymywaniu druku, w maju 1951 r. drukarnia odmówiła druku pisma. Sprawy druku nie udało się rozwiązać pomimo licznych interwencji w wyższych instancjach. Pomógł dopiero list do samego prezydenta Bolesława Bieruta. Dzięki jego interwencji nie doszło do bankructwa pisma. W ciągu 20 lat, do 1971 r. na druk zużyto około 80 ton papieru, przygotowano około 50 000 stron maszynopisów, wykonano ponad 4000 zdjęć (**"Walczy my o Stal – najstarsza...", 1971, s. 11; Nowak, 1979, s. 52; Kępa, 1998, s. 165-166; Stępień, 1972, s. 1,6**).

W starym zakładzie rozprowadzaniem gazety zajmowali się kolporterzy. W nowym zakładzie kolportażem kierowały natomiast związki zawodowe. Od początku pismo rozprowadzane było wśród załogi na zasadach przedpłaty. Warto wspomnieć, że "Walcówkę" można było kupić także w innych zakładach, np. przedsiębiorstwach budowlanych, Ostrowieckich Zakładach Materiałów Ogniotrwałych, miejscowych bibliotekach, szkołach, szpitalu (**Nowak, 1979, s. 52-53; "Walczy my o Stal – najstarsza...", 1971, s. 11**).

Prasa zakładowa, jak każda w okresie PRL, podlegała cenzurze. Zakładowe, miejskie, wojewódzkie komitety PZPR ściśle kontrolowały treść. W stopce redakcyjnej znaleźć można oznaczenia cenzorów, np. M-2, L-5 (**Cenzura..., 2017**).

Zespół redakcyjny "Walczymy o Stal" otrzymał liczne nagrody i wyróżnienia w wojewódzkich i ogólnopolskich konkursach. Ma na swoim koncie między innymi 14 wyróżnień w akcjach i konkursach organizowanych przez centralne władze związkowe i resortowe. Pracujący dla tygodnika szesnastokrotnie byli laureatami konkursów wojewódzkich i lokalnych. Jedno z osiągnięć redakcji to nagroda główna w konkursie prasowym ogłoszonym przez Centralną Radę Związków Zawodowych w 1973 r. Tygodnik otrzymał również Złotą Odznakę Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej. "Walcówce" z okazji jubileuszu 15-lecia przyznano odznaczenie "Za zasługi dla Kielecczyny" (**"Walczymy o Stal – najstarsza..., 1971, s. 11**). Już w 1951 r. po kilku miesiącach istnienia periodyk zyskał pochlebny opinię:

"Walczymy o Stal" nie jest, rzecz jasna, pismem pod każdym względem doskonałym. Ma różnego rodzaju błędy i niedociągnięcia [...]. Mimo jednak usterek ma tak duże osiągnięcia, że powinny się one stać przykładem dla wielu naszych zawodowych gazet (Brodzka, 1951, s. 14-15).

Równie dobrze o piśmie wypowiadał się Wydział Propagandy KW PZPR w Kielcach: *Jest najstarszym i jednym z najlepiej redagowanych periodyków tego rodzaju w kraju [...], ma wysoki autorytet nie tylko wśród załogi Huty, ale również wśród mieszkańców całego Ostrowca (Kępa, 1996, s. 162)*. Czytelnicy z okazji jubileuszu pisma ułożyli natomiast fraszkę, która brzmiała następująco:

*Miło jest czytać "Walczymy o Stal",
ale czasem milej -
W kulcie dla sztuki pięknej -
odłożyć ją na chwilę (Kępa- Mętrak, 2012, s. 12).*

Tematyka artykułów

Problematykę tygodnika determinował podtytuł gazety, który do 1966 r. brzmiał "Organ Komitetu Fabrycznego PZPR", a później "Organ Samorządu Robotniczego Huty im. M. Nowotki w Ostrowcu".

Pierwszą kategorię zagadnień stanowiła szeroko rozumiana działalność organizacji partyjnej i związkowej na terenie zakładu. W związku z tym, że pismo było organem PZPR, drukowano postanowienia i sprawozdania z plenów tej partii, prezentowano spotkania posłów z wyborcami. Przedstawiano także programy wyborcze Miejskiego Komitetu Frontu Jedności Narodowej czy wnioski ze spotkań Oddziałowych Organizacji Partyjnych. Czytelnicy mogli zapoznać się z informacjami dotyczącymi związków zawodowych, w tym w 1981 r. z komunikatami NSZZ "Solidarność". Inne informacje polityczne także nie przechodziły bez echa. Zamieszczano artykuły o wydarzeniach krajowych wyjątkowego znaczenia, jak na przykład pierwszostronicowy *W dniu wielkiej żałoby* po śmierci prezydenta Bieruta (**Fryz, 1956, s. 1**). Ponadto, każdą wizytę "ważnych" ludzi upamiętniano w postaci artykułu, fotogalerii lub choćby krótkiej wzmianki, zazwyczaj na pierwszej stronie pisma. Przykładem może być chociażby wizyta Edwarda Gierka, któremu został poświęcony artykuł pt. *I sekretarz KC PZPR tow. Edward Gierek wśród budowniczych nowego zakładu. Wizyta I sekretarza KC PZPR* w numerze 40 z 1971 r. Od 1966 r. pojawiały się także sprawozdania z konferencji samorządu robotniczego huty. Tematyka partyjna zajmowała ok. 15% powierzchni tygodnika (**Siuda, 2012, s. 230**).

Kolejną grupę zagadnień reprezentowaną na łamach "Walczymy o Stal" stanowiły informacje o zakładzie. Poruszano tematykę czynów produkcyjnych, uruchamiania kolejnych wydziałów, rozbudowy i historii miejsca pracy. Redakcja przy wsparciu robotników na łamach pisma odtwarzała historię huty. Od 1966 r. drukowano cykl

artykułów zatytułowany *150-letnia tradycja ostrowieckiej huty*, za którego opracowanie odpowiadał Wiesław Borcych. Przy okazji Dni Hutnika na łamach periodyku prezentowano sylwetki zasłużonych pracowników. Informacje dotyczące huty miały także aspekt wychowawczy – realizowano go na przykład poprzez propagowanie różnych postaw, np. w dziale *Ludzie dobrej roboty* ukazywano jednego pracownika jako wzór dla innych. Drukowano porady psychologa odnośnie spraw zawodowych czy problemów rodzinnych. Zajmowano się także ochroną zdrowia na przykład poprzez prezentowanie sposobów walki z nikotynizmem (**Siuda, 2012, s. 229-233**). Tematyka stricte ekonomiczna zajmowała średnio około 4% objętości, co stanowiło od 3 do 4 artykułów na numer. Problematyka gospodarcza dotyczyła zagadnień związanych z zarządzaniem całym przedsiębiorstwem. Od 1969 r., kiedy rozpoczęto budowę nowego zakładu, nastąpił wzrost liczby tematów poświęconych inwestycjom, a od 1977 r. temu zagadnieniu poświęcono osobną stronę – *Echo budowy*. Średnio sprawom inwestycyjnym poświęcano około 35% materiału (**Nowak, 1979, s. 41-43**).

Redaktorzy "Walcówki" uwagę poświęcali również sprawom socjalno-bytowym. Propagowano bezpieczeństwo i higienę pracy. Komentowano także zaopatrzenie sklepów fabrycznych czy działalność stołówki pracowniczej. Publikowano również teksty dotyczące kolonii i wczasów pracowniczych. Często drukowano krótkie wzmianki o możliwościach ubezpieczenia. Poruszane były sprawy pobliskich wsi i osad, gdzie mieszkali członkowie załogi. Prezentowano też porady prawne, zazwyczaj z zakresu prawa pracy. Zagadnienia te stanowiły około 15% całości (**Siuda, 2012, s. 232-233; "Walczymy o Stal – najstarsza...", 1971, s. 9**).

Kultura i oświata także znalazły swoje miejsce na łamach pisma. W większości artykułów dotyczących tego tematu prezentowano imprezy kulturalne, głównie te organizowane przez Zakładowy Dom Kultury. Drukowano również repertuar kin, harmonogram wystaw, spotkań. Temat oświaty poruszano w tekstach opisujących działalność przykładowej szkoły, problemy nauczania, wychowania, a także zamieszczano informacje o kursach doskonalących dla pracowników huty. Treści te zajmowały ok. 11,5% zawartości tygodnika (**Siuda, 2012, s. 229, 234**).

Stosunkowo dużo miejsca poświęcano informacjom miejskim. Publikowano wiadomości dotyczące organizacji komunikacji miejskiej, funkcjonowania handlu publicznego, remontów i planów budowy. Publikowano również artykuły regionalistyczne, za które odpowiadało Towarzystwo Miłośników Ostrowca. Dużo pisano o historii miasta, prezentowano sylwetki ludzi zasłużonych dla Ostrowca Świętokrzyskiego i jego okolic. Informacje miejskie stanowiły ok. 15% treści numeru (**Siuda, 2012, s. 230, 235-236**).

Nieco mniej miejsca zajmowały informacje sportowe, gdzie skupiano się przede wszystkim na życiu klubu KSZO oraz spartakiadach hutniczych. Pojawiały się także akcenty rozrywkowe w postaci rysunków humorystycznych, fraszek, krzyżówek. Treści dotyczące sportu i rozrywki obejmowały łącznie ok. 8,5% zawartości numeru tygodnika (**Siuda, 2012, s. 229**).

"Walczymy o Stal" była nazywana "przyjacielem i doradcą załogi". Pisała o codziennym życiu oraz pracy załogi kluczowego zakładu pracy w mieście i samego miasta. Do najpoczytniejszych rubryk w gazecie zaliczano: *Bierzmy z nich przykład, Pod walcem, Ludzie nowych norm, Hutnicy o swoim mieście, Ludzie dobrej roboty*. Cechą charakterystyczną "Walczymy o Stal" jest fakt, że dużo materiałów poświęcano sprawom produkcyjno-ekonomicznym i ludziom je realizującym. Na łamach tygodnika dość wcześnie podjęta została problematyka dotycząca prawidłowego kształtowania stosunków międzyludzkich. W 1965 r. wspólnie z redakcją "Słowa Ludu", "Walczymy o Stal" zorganizowała naradę wojewódzką pracowników środków masowego przekazu poświęconą znaczeniu stosunków międzyludzkich w procesie produkcji (**Witamy uczestników..., 1965, s. 1**).

Zakończenie

"Walczymy o Stal" realizowała cele informacyjne, propagandowe i organizatorskie, kładąc nacisk na tematykę organizacji partyjnej lub związkowej w zakładzie pracy, informacje o zakładzie, informacje miejskie. Najchętniej pisano o rozwoju i działaniach huty, z uwagi na charakter gazety - treści tego typu zajmowały średnio ponad 1/3 objętości każdego numeru. Najmniej autorów interesowały sprawy dotyczące oświaty i rozrywki. Pismo to miało ogromne znaczenie dla pracowników huty i mieszkańców Ostrowca Świętokrzyskiego oraz jego okolic, ponieważ pełniło jednocześnie rolę organu prasowego największego lokalnego zakładu pracy oraz funkcję gazety miejskiej.

Bibliografia

ADAMCZYK, M. (1991). *Cztery epoki prasy Kielecczyny 1811-1956*. Kielce: Kieleckie Towarzystwo Naukowe.

ADAMCZYK, M. (1987). *Prasa Kielecczyny – tradycje i współczesność*. Warszawa, Kielce: IKN ODN.

ADAMCZYK, M., DZIENIAKOWSKA, J. (2000). *Ludzie prasy Kielecczyny w XIX i XX wieku. Indeks biograficzny*. Kielce: Wydawnictwo Uczelniane Wszechnica Świętokrzyska.

ADAMCZYK, M., DZIENIAKOWSKA, J. (1996). *Prasa Kielecczyny w latach 1811 – 1989*. t. 2. 1945-1989. Kielce: Wszechnica Świętokrzyska.

BRODZKA, H. (1951). *Gazeta fabryczna, od której wiele można się nauczyć*. "Prasa Polska". Nr 4.

Cenzura w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.
Dostępny: https://pl.wikipedia.org/wiki/Cenzura_w_Polskiej_Rzeczypospolitej_Ludowej.
Dostęp: 28.04.2017.

FRYZ, E. (1956). *W dniu wielkiej żałoby*. "Walczymy o Stal". Nr 12.

KĘPA, J. (1998). *Twórcy prasy zakładowej Kielecczyny (1945 – 1989)*. "Kieleckie Studia Bibliologiczne". T. 4.

KĘPA-MĘTRAK, J. (2012) *Ustawicznie czujni...O dziennikarzach regionu kielecko-radomskiego (i nie tylko)*. Warszawa: Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR.

NOWAK, W. (1979). *Problematyka poruszana na łamach gazety "Walczymy o Stal" Huty im. M. Nowotki w Ostrowcu Świętokrzyskim w latach 1951-1977*. praca magisterska. Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Jana Kochanowskiego w Kielcach. Wydział Humanistyczny. Instytut Filologii Polskiej. Zakład Bibliotekoznawstwa. mps. Archiwum UJK sygn. 195/38.

POKRYSZKA, M. (2004). *Problematyka kultury na łamach "Gazety Ostrowieckiej" w latach 1997-2002*. praca magisterska. Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego. Wydział Humanistyczny. Instytut Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa. mps, Archiwum UJK sygn. 1683/14.

SIUDA, M. (2012). *Prasa województwa kieleckiego w latach 1944 – 1989. Studium historycznoprasoznawcze*. Kielce: Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego.

STĘPIEŃ, E. (1972). *To już 21 lat...Wspomnienia pierwszego naczelnego redaktora gazety zakładowej Walczymy o Stal*. "Walczymy o Stal". Nr 2.

Stopka redakcyjna. (1974). "Walczymy o Stal". Nr 18

TURCZYŃSKI, W. (1990). *Już nie walczymy o stal*. "Gazeta Ostrowiecka". Nr 1.

"Walczymy o Stal" - najstarsza gazeta zakładowa na Kielecczyźnie. (1971).
In: *Dwudziestolecie gazet zakładowych Kielecczyzny.* Kielce: Wojewódzka Komisja Związków Zawodowych.

Witamy uczestników wojewódzkiej narady prasowej w Ostrowcu. (1965). "Walczymy o Stal". Nr 36.

Zawsze w poniedziałek. (1965). "Walczymy o Stal". Nr 34.

ŻAK, A. *O nas.* Dostępny: <http://ostrowiecka.pl/o-nas>. Dostęp: 9.11.2015.